

Rita Ní Thiomanáí agus Liam Ó Dúfaigh as na Rossa a pósadh ar an Chlochán Liath tá goirid ó shin. An tAthair Conchubhar Ó Caoimh a phós iad.

An Earagail.

Grianghraf le Mícheál Ó Gallchóir, An Bun Beag.

ÉIGSE RANN NA FEIRSTE

Ag cur críoch le hÉigse Rann na Feirsde Dé Domhnaigh seo a chuaigh thart duirt an tOllamh Proinsias Mac Cana go raibh súil aige nach raibh anseo ach tús agus go mbeadh Éigse Rann na Feirsde mar imeacht bliantúil as seo amach. Thar aon Éigse eile ghlac muintir na háite, go hiomlán agus go huile, páirt ghníomhach i ngach gné den Éigse.

Tráthnóna Dé hAoine a fosclaíodh an Éigse. Bhí trí Bannai Ceoil i láthair, dha cheann as Gaoth Dobhair agus Banna Scoil Rann na Feirsde. Thar cheann mhuintir na háite chuir Seán Bann Mac Griana fáilte roimh na cuirteoirí uilig.

Ina dhiaidh sin thug Críostóir Mac Aonghusa an chéad léacht ar "Irisheoireacht" Mháire" thrácht se ar na haltana a scríobh Seamus Ó Griana in Iris leabhair agus páipéar nuaíochta. Níl teacht ar an chuid is mó acu seo abois ach san Leabharlann Náisiúnta i mBaile Atha Cliath.

De Sathairn bhí dha abhar idir chamanaibh "Seanghas agus Scealaíocht le Séamus Ó Cathain as Ollscoile na Gaillimhe agus Gearr Scealta Mhaire leis an tAthair

Breandán O Doibhlinn agus Diarmuid O Doibhlinn. Ba iad an bheirt Chathoirleach nó Donnchadh Mac Fhionlaoich Bunbeag agus Aindreas O Gallchóir, ceannaire Radio na Gaeltachta.

Cé go raibh sé ar intinn ag lucht freastal na hÉigse a dhul go Gabhla iar-noin Dé Sathairn nior éirí leo mar go raibh an lá ró gharbh. Oíche Shathairn léirigh Aisteoirí Rann na Feirsde drama bunaithe ar sceal de chuid Mhaire. Bhí daoine as na trí paróistí i láthair chomh maith leis na cuairteoirí a tháinig as ní bfháide ar shúil.

Indiaidh Aifreann Uí Riada a léigh an tAthair Eoghan O Frioll Dé Domhnaigh bhí ríomposiún fá litríocht agus saíocht na Gaeltachta 1980. Ar na cainteoirí bhí an tAth Tomás Ó Fiach, an tOllamh Gearóid Mac Eoin, an tOllamh Gearóid Stocman agus Pádraig O Baoill as Rann na Feirsde ata ina fheidhreach le Gael-Linn

Le linn na hÉigse cuireadh amach ceirnín de chuid ceoil Rann na Feirsde. D'fhogair an tOllamh Mac Cana go bhfuil sé ar intinn aige na léachtaí uilig a fhoillsiú i leabhrán.

Pobal Scoil

I LITIR A CHUIR COISTE NA dTUISMITHEOIRI, GAOTH DOBHAIR, CHUIG AN AIRE OIDEACHAIS, AN tUASAL RISTEARD DE BURCA, T.D. CHUIR SIAD A GCAS MAR SEO LEANAS,

1. Pobal de bheagnach míle teaghlach ata i gceist, pobal briomhar a oibríonn go dícheallach i monarcain, ar bháid-iascaireachta, agus ar an talamh. Pobal gurbí an Ghaeilge a ngath-theanga laethúil. Pobal ata ag iarraidh iar bhun-oideachas den scoith don aos óg.
2. Cosúil le tuismitheoirí áit ar bith sa tír, is mian linn anseo seans cheart a bheith ag ár bpáistí. Is maith linn scéim na Scoil Pobail agus cuireadh sin in iúl nuair a fógraíodh é. Gealladh scoil mar sin dúinn agus ceann eile i gCarn Domhnach, ach níl socrú faoi shuíomh fiú amháin go fóill don scoil Ghaeltachta.
3. Taréis sé bliana deir an Roinn Oideachtais le Coiste na dTuismitheoirí gurbé cúis na moille nach bhfuil na figiúirí sa chuid seo den Ghaeltacht chun Scoil Pobail de mhéid iomlán a chothú. (San am cheanna admháinn an Roinn gur orthu' cuid den locht' nach féidir ceantair Ghaeltachta eile a chur leis na figiúirí ceanna.)

Níl aon amhras orainn nach bhfuil pobal na Gaeltachta láidir go leor chun go n-éiríodh go maith le Scoil Phobail;

- (a) Idir Gaoth Dobhair agus Rann na Feirste ta go maith o cionn naoi gcead teaghlach agus is ag dul i meid ata an uimhir sin. Ta tithe ura a dtógail go fluirseach sa cheanntar.
- (b) Leiríonn rollai na mbunscoil go bhfuil uimhir ard ag freastal orthu go bhfuil na figiúirí follain sna ranganna naoinean. Chomh maith leis sin ta an oiread paisti

fos ag baile is a choineoidh na bunscolanna lan agus na muinteoirí gnaitheach.

- (c) Rud sonrathach an meid teaghlaidh iomlán a thainig ar ais o Albain, no a thainig na gconai sa chuid seo den Ghaeltacht o phairteanna eile dEirinn (msh Beal Feirste, Luimneach, Corcaigh, agus Doire.) Thainig ar a laghad 72 teaghlach go bhfuil paisti-scoile acu isteach i bParoiste Gaoth Dobhair agus naoi dteaghlach eile go Scoil Cheanntar Rann na Feirste le 5 bliana anuas.
4. Scoil Ghaeltachta ata uainn, suite i lar an Phobail Ghaeltachta. Mar ni main linn an taos og a bheith ar shiul o lar an phobail i rith an lae. Is mian linn an scoil a bheith in usaid ag an dream fasta chomh maith, i.e. go mbeadh se ina Scoil don phobal go fíor.
5. Ta muid ag iarraidh ort, a Aire, socrú a dheanamh, agus a fhogairt anois, go dtogf ar Scoil Phobail lan-Ghaelach sinnsireach i gceart lar Ghaeltachta lar Thuaiscirt Thir Chonaill.

Is e ceart an phobail e o thaobh oideachais e. Muna dtogtar e ni bheidh oideachas iomlán ina dteanga le fail acu gan an ceanntar a fhagail. Ta athas orainn iar bhunoideachas lan-Ghaelach a bheith i mBaile Atha Cliath agus i gCorcaigh. Is e ceart na dTuismitheoiri agus na ndaltai ansin e. Ach an gceilfear ar an phobal Gaeltachta is laidre i gCuige Uladh an cheart ceanna?

SLISEANNA UACHTAR
PIBIR-MIONTA

Comhgaisí

- 4 unsa Buíoch
- ½ Sp. bheag púdar bacála
- 1 Cupán plúir
- 2 unsa siúcra mín
- 2 mhean sp. Coco
- 1 Cupán Cnó Coco

AN CLÚDÚ

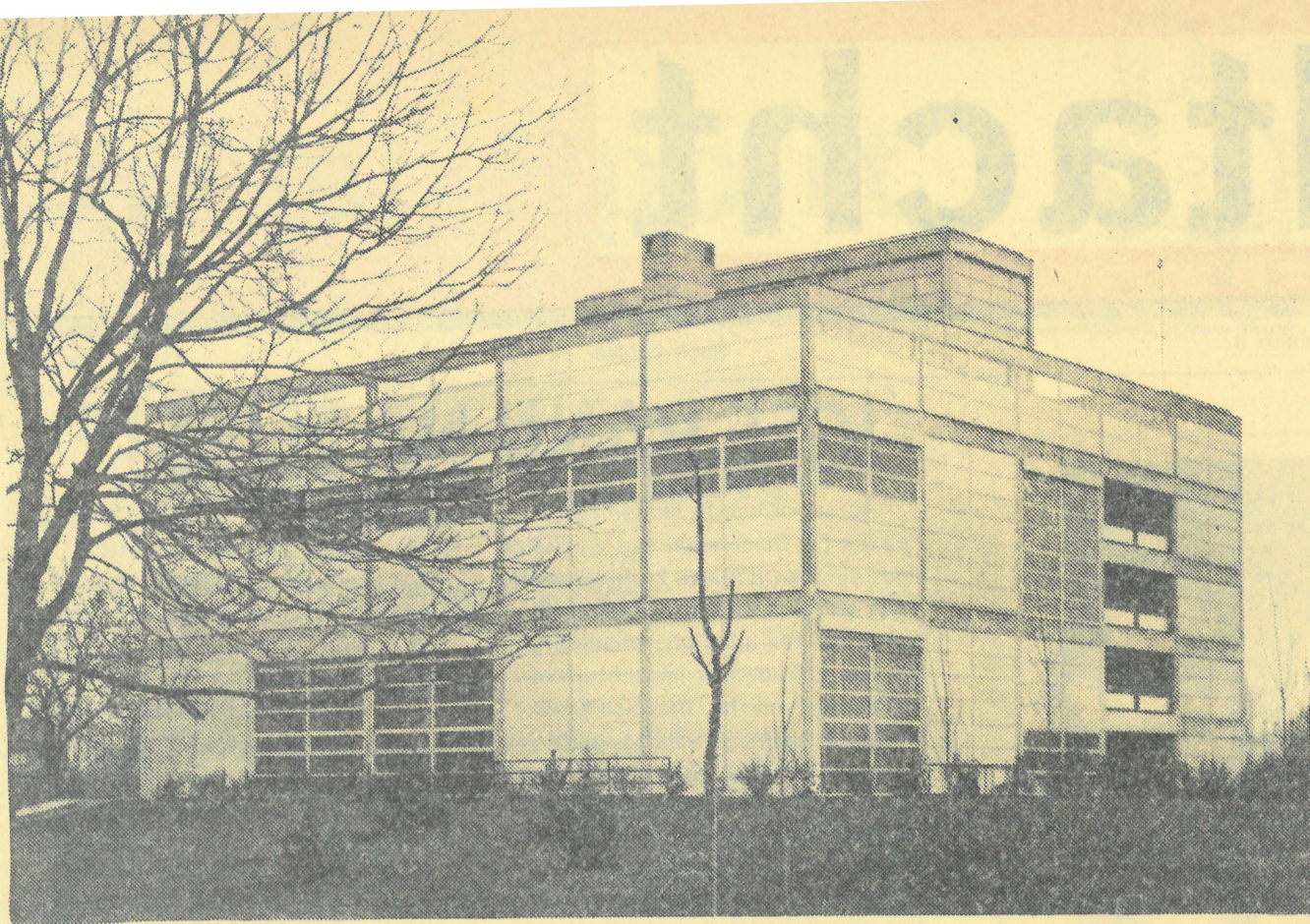
- ½ pt. Seaclaid dubh (bloc)

AN LÍONADH

- 2 unsa Buíoch
- 1-2 deora sú pibirmionta
- 3 unsa siúcra reoite
- Dathú glas.

AN MODH.

1. Uachtaraigh an buíoch agus an siúcra mín, agus cuir le sin na comhgaisí uile uilig.
2. Cuir isteach i stan bealaithe Rolla Eilbhise é.
3. Bacáil 20-30 bomaití i noighean measartha te é. Lig dó fuarú.
4. Ullmhaigh an líonadh; Uachtaraigh an buíoch agus an siúcra reoite. Cur le seo an blaisiú agus an dathú. Lig dó fuarú agus spreidh ar an mheascán é.
5. Nuair tá sé breá fuar spreidh an seaclaid leaighthe air.
6. Nuair atá seo siocaithe, gearr ina sliseanna é.

Tuairisc ón Eoraip

Lárionad do Óige na hEorpa

Gan amhras is é Lárionad do Óige na hEorpa i Strasburg an gníomh is suntasaí de chuid Chomhairle na hEorpa. Ní amháin de bharr an fhoirgnimh é sin, ceann de na foirgnimh is sásúla sa phríomhchathair Eorpach nach raibh róchostasach da dhearsnaí, ach cionnas gur cruthú beo é gur féidir d' eagraíocht idirnáisiúnta beart a dhéanamh de réir a briathra.

Mar a tharlaíonn go minic thosaigh sé le smaoineamh simplí. Ba cheart go mbeadh faill ag an óige chun a ndearcadh a nochtadh i dtaobh cén cineal saoil a ba mhaith leo a bheith acu amach anseo i dtreo go bhfeadfadh daoine fásta cuidiú leo lena gcleachtadh agus lena gcumhacht chun an saol sin a chur ar fáil dóibh féin.

Ar dtús bhí comhcheangal ag eagrais idirnáisiúnta na hóige le hobair Chomhairle na hEorpa comhairleach ach ba léir roimh i bhfad gur riarachtanach dul ní fhaide ná sin agus láthair agus gléas nocht smaoine a bheith ag an óige dóibh féin.

Tháinig Lárionad do Óige na hEorpa i bhfeidhm mar thriail i 1954. Eagraíodh cúrsaí agus cruthaíodh gur thairbheach an modh é agus bhfeadfadh Chomhairle na hEorpa agus cuidiú úsáideach a thabhairt d' eagrais na hEorpa agus cuidiú a fháil uathu.

De réir a chéile chonachthas gurbh fhearr roinnt féinrialach a thabhairt do Lárionad do Óige na hEorpa agus a n-aithrimh féin ina bhfeadfaidís oibriú go hiomlán dóibh féin.

Soiléiríonn an Reacht an pointe seo: "mar ionstraim pháirtíochta na hÓige agus na n-eagras neamhrialtais óige i dtogáil na hEorpa seo na haidhmeanna;

(a) chun breis oiliúna a thabhairt do threoirí na hóige i gcomhtheacs Eorpach;

(b) chun aithne a sholathair d' eagrais óige neamhrialtais le tuiscint idirnáisiúnta a chur chun cinn i dtaobh na gcearta daonna agus na mbunsaoirsi, agus le mionstaidéar a dhéanamh ar fhadhbanna na hEorpa;

(c) chun modhanna a lorg, ach go hairithe, a chinnteoidh go mbeidh an óige rannphairteach i réiteach na bhfadhbanna a bhaineann leo féin;

hóige a chur chun cinn trí mhalartú smaoine agus ciall cheannaithe."

Chuir cathair Strasburg suim sa tionscnamh agus chuir láthair chuige ar fáil i lár an chreasa ghlais ar 17 bpunt. Sholáthraigh rialtas na hIoruaidhe beirt ailtire chun na pleananna tosaigh don fhoirgneamh a ullmhú. Tá an foirgneamh á úsáid le roinnt mhaith mionna anois agus i 1973 beidh sé bliain i bhfeidhm.

ABHAR MUININE

Pleanáiltear ceithre chúrsa dhéag i Strasburg, chomh maith le trí chúrsa i bhFraincis, i mBéarla agus i nGearmainis labhartha a mhaireann 42 lá.

Seo leanas mar a tharlaíonn de bharr na socrúithe sin. Is féidir do gach eagrais óige neamhrialtais dar thug Chomhairle na hEorpa stadas comhairleach, ar an acht go bhfuil a chomhdhéanamh fíor-idirnáisiúnta, is féidir do chúrsa a mholadh. Déanann an Bord Rialaithe staidéar ar na moltaí sin.

Tá an Bord sin comhdhéanta de ochtar ionadaí rialtais agus ochtar ionadaí d' eagrais óige neamhrialtais a ainmíonn siad féin. Chomh maith le clár an Lárionaid a leagan amach is ar an mBord a bhíonn an fhreagracht an clár sin a chur i bhfeidhm, agus an Lárionad a rith go cui. Tromlach de dhá thrian is riachtanach do na cinní.

Da bhri sin leagann an Bord dreachtchlar amach agus cuireann faoi bhráid Coiste na nAirí é a sholáthraíonn an t-airgead. Ansin socraíonn an Bord an clár da réir.

Don bhliain 1973 tá cúrsaí molta ag an gCoiste Eorpach do na Feirmeoirí Óga, do Chomhphobal Coimeadach agus Criostaí Daonlathach na hÓige (Plean do Mharthanas na hEorpa), Comhcheangal Eorpach na gCeardchumann Saor (Oibríthe Imirceacha), Comhcheangal Eorpach na hÓige Liobralaí agus Raidicé (Fadhanna an Duine Aonair i gComhluadar Tionsclaíoch Nua-aoiseach), Oibríthe Óga Criostaí, agus Aontas na gCriostaithe Óga Daonlathacha, etc..

Mar is léir, cludaíonn sin speictream leathan d' eagraíochtaí agus tá na habhair faoi staidéar lán chomh

Greene's Garage

Cortina 1968
Renault 4L 1971
Renault 4L 1972

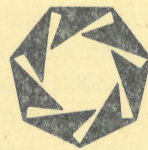
V.W. 1967
Mini 1969
Cortina 1970
Anglia 1964

Morris 1100 Van 1965
Anglia 1966
Morris 30cwt. Van

A.A. agus
R.I.A.C.

An Clochán Liath

Guthan
14.

AnCO

An Chomhairle Oiliúna

Oiliúint agus Athoiliúint do dhaoine fásta

Cuirtear na cúrsaí seo leanas ar fáil ag Ionad Oiliúna Anco, Ghaoth Dobhair, Maireann iomlán an chúrsa 20 seachtain.

1. Cúrsa Insealbhú Tionsclach
2. Cúrsa Faibhríthe Scileanna Bunúsach
3. Cúrsaí Tathaí
4. Cúrsa Aire Tionsclach
5. Cúrsa Oibríú Inneall
6. Cúrsa Ginearálta do Oibríthe Tógála

Oibreann an tIonad 40 uair sa tseachtain i dtimpeallacht cosúil le monarchan. Tá an traenáil eagraithe de réir clár fhorleathain.

Ioctar liúntas seachtainiúil agus taistil leis na foghlaim-eoirí. Tá deontas lóistín á íoc fosta do fhoghlaim-eoirí atá ar shuíl an bhaile.

Foirm iarratais agus gach eolas faoi liuntais traenála ó
An Bainisteoir,
AnCo - Ionad Oiliúna Tionsclaíoch,
Na Doirí Beaga,
Leitir Ceanainn,
Co. Dhún na nGall.

Raidió na Gaeltachta

DE SATHAIRN 19u Bealtaine

7.00 Nuacht agus aimsir. 7.06 Spóirt
7.30 Seisiún. 8.00 Cinn linte agus
Nuacht Aitiúil 8.03 Tuairisc Pearsanta
8.30 A Ghloria, a Chara. 8.45 An
Druma Mor. Ursceal cailiúil Sheos-
amh Mhic Grianna a bhuaidh Duais
an Bhuitleirigh a leamh ag Sean O
Gallchoir ina dha mhir deag (Mir a
16) 9.00 Nuacht agus Aimsir.

DE DOMHNAIGH 20u Bealtaine

7.00 Nuacht agus Aimsir. 7.06 Sean
Ban Breathnach. 8.00 Cinn linte agus
Nuacht Aitiúil. 8.03 Deir se anseo.
8.07 Learnheas. 8.30 Spóirt an
Domhnaigh. 9.00 Nuacht agus Aimsir.
9.15 Deireadh craolta.

DE LUAIN 21u Bealtaine

7.00 Nuacht agus Aimsir. 7.06 Sibhse
a phaisti. 7.30 Iris an Luain, comhra
agus caibidil. 8.00 Cinnlín na
Nuachta. 8.03 Iris an Luain, Cuid a
do. 8.30 Eistigh liomsa Sealad.
9.00 Nuacht agus Aimsir. 9.15
Deireadh Craolta

DE MAIRT 22u Bealtaine

7.00 Nuacht agus Aimsir. 7.06
Togha agus Rogha. 8.00 Cinnlín na
Nuachta. 8.03 Cre na Cille.
8.30 Lan a mhála. 9.00 Nuacht agus
Aimsir. 9.15 Deireadh Craolta.

DE CEADAIOIN 23u Bealtaine

7.00 Nuacht agus Aimsir. 7.06 Seal
Le. 7.30 Iris na Ceadaoine. 8.00
Cinnlín na Nuachta. 8.03 Iris na
Ceadaoine Cuid a do. 8.30 Fadh-
banna Gaeilge. 9.00 Nuacht agus
Aimsir 9.10 Toghachan don
Uachtaranacht. 9.15 Deireadh
Craolta.

DE DEARDAIOIN 24u Bealtaine

7.00 Nuacht agus Aimsir. 7.06
Dibhse a mhna. 7.30 'Si do Mhamo i
8.00 Cinnlín na Nuachta. 8.03 An
tSeachtain seol 8.30 Sa mBruiseal.
8.40 Rogha Gene Martin. 9.00 Nuacht
agus Aimsir. 9.10 Toghachan don
Uachtaranacht. 9.15 Deireadh Craolta

DE hAOINE 25u Bealtaine

Nuacht agus Aimsir. 7.06 Sibhse a
phaisti 7.30 Iris na hAoine. 8.00
Cinnlín na Nuachta. 8.03 Iris na
hAoine. 8.30 San Díreachtas an
tSeachtain seo. 8.45 Lucht Leabhar
agus Leinn. 9.00 Nuacht agus
Aimsir 9.15 Deireadh Craolta.

RÁTAÍ "GAELTACHT"

fríd an phost

Ainm

Seoladh

.....

.....

£

6 mhí £1.10p

1 bl. £2.20

Rátaí speisialta do ordú mór

"GAELTACHT"

Cló Na Rosann,

Gaoth Dobhair,

Leitir Ceanainn,

Tír Chonaill.

Gaoth Dobhair

Dé Ceadaoine i ndiaidh na Cásca
cuireadh Anna Bean Uí Shé, bean
dliodóra as Baile Átha Cliath.

B' as Gleann Tornáin di ó dhúchas;
Chaith sí treimse goirid i Mericeá le
lín a h-óige, ach bhí sí ina cónaí i
Luimneach ó posadh í.

Gnimid combhrón le na teaghlach
uilig go h-airid le na deirfiúr Bríd
Bean Delap, le na dearthair Cathal,
Le Meabha, Mairéad agus Eibhlín.
Leis an doctúir Pádraig Delap; An
Guistuis Seán Delap, an tSúir Caoimhín
d'ord Loreto, agus le Péigi, Le Cloinn
Uí Dhonaill Dún Lúiche, clann Uí
Dhochtartaigh Lag na h-Uire agus
gaolta i n-Albain agus i Meiriceá.

Aindeoin go raibh lá fluich fuar
ann Diardaoin, bhí scaifte mór páisti
agus múinteoiri i láthair i bpictiúrlann
Doiri Beaga.

Thaisbean buion as Sasain pictiúr
an-shuimiúil ar ailse agus toitíní.

Imasc rudaí eile bhi comórtas ar
siúl do aistí agus postéirí ag taisbeant
eifeacht na dtoitín ar shaol an duine.
Iad seo a bhua na duaiseanna.

Pól Mac Cumhaill, scoil Mín a Chlád-
aigh

Stiofán Mac Cormaic, Scoil Doirí
Beaga

Máire T. Nic Giolla Bhríde, Scoil
Doiri Beaga

Peadar Mac Phillipe, Scoil an
Bhun Bhig.

Bhí brón mór ar bhunadh Gaoth
Dobhair fá bhás taismeach Antoin Ó
Searcaigh as Anagaire

Marbhadh i nAlbain é nuair a thit
tollán isteach air. Tugadh a chorp a
bhaile agus bhí torramh mór leis.
Cuireadh i reilig Anagaire é i
ndiaidh Aifreann na marbh a leigh an
tAthair O'Collum.

Na fir as Gaoth Dobhair a bhí ag
obair fá Edinburgh bhí aithne mhaith
acu air agus bhí siad buartha fá na
bhás taismeach.

Chaill pobal Gaoth Dobhair
sean chara da gcuid. Fuair an Can-
ónach ó h-Aroild bás i nAlbain le
gairid. Ba ghnath leis cuairt a
thabairt anall go minic. Bhí sé i
láthair ag foscladh an tseipéail úir
Lá Fhéile Mhuire a chuaigh thart.
Ba bheag smaointiú a bhí ag aon duine
gur bi sin a chuairt dheireannach.

Go ndeana Dia trocaire .

Cuireadh Manus C. Ó Ferraigh
thall i gCalifornia.

Tá sé thall le fada. Gnimid
combhrón le na ghaoltaí uilig, i
mBun a' leaca agus Síle i nDoire
Beaga.

Rinne cupla fear as an cheanntar
sarobair Domhnach amháin nuair a
bhí an aimsir thirim ann.

Nuair a bhí Aodh Ó Ferraigh as
an tSeascán Bheag ar a bhealach chun
Aifreann thug sé fá dear an caorán i
nDoire Beag ag dul ar theinidh.

Tháinig Eoghan Ó Gallchoir, Liam
Ó Ferraigh agus Doimnic Ó Dugáin un
tosaigh agus i ndiaidh mórán saothair
d'éirigh leo an dóiteán a chur as.

BÁDAÍ AG CÉ AN BHUN BHIG

DE BÚRCA AGUS CEARTA OIDEACHAIS

Beidh Ristéard de Búrca, Aire
Oideachais, i nGaeltacht Thír
Chonaill ar an Aoine an 25ú Bealtaine.
Tá pobal na Gaeltachta in lar Thuais-
ceart Dhún na nGall ag súil go
mbeidh dea-scéal le tabhairt dóibh
fán scoil Phobail lán-Ghaelach atá
a iarraidh acu le blianta.

Tá cás na Gaeltachta curtha go
laidir os comhair na Roinne Oideachais
ag Comhairle Paróiste Gaoth Dobhair
agus ag Coiste na dTuismitheoirí.
Cuireadh neart úr sa chás le goirid
nuair a dhógair pobal Gaelach Rann
na Feirste go bhfuil siad ag seasamh
taobh le Gaoth Dobhair san eileamh.

Tá beatha na Gaeltachta ag brath
thar aon rud eile ar oideachas mar
a dúirt Prionnsias Mac Cana agus e
ag foscailt Éigse Rann na Feirste an
mhí seo. Is maith ann é an tionscal,
is riachtanas é, ar sé ach ní leor é.
Caithfear forbairt de achan chineál
a dhéanamh taobh leis an tionscal-
aíocht. I gcás na Gaeltachta caithfear
an tOideachas a thabhairt i dteanga
an phobail agus é bheith preamhaithe
sa dúchas ma bhí rath cheart le bheith
air. Ní cheart don Ghaeltacht cur
suas le scolanna nó le h-áiseanna
den darna grád. Caithfidh siad
cinntiú go bhfaigheadh siad a gceart,
an scoith.

Tá cruthuithe ag Aire úr an Oid-
eachais gur tábhachtach dó an
Ghaeltacht. Tá súil againn nach
ligfear do rud ar bith theacht idir é
agus an gníomh stairiúil seo - a
gcearta oideachais a thabhairt do
Ghaeltacht Iarthair Uladh.

F.M.A.B.

DROICHEAD THAR AN GHAOTH

Tá an limistéor Ghaeltachta
leathan anseo in lar-Thuaisceart
Thír Chonaill. Tá pobal líonmhar
againn ach níl an limistéar sin gan
deacrachtaí cumarsáide.

Tá fhios againn uilig an droch
bhoil a bhíonn ar phobal Thoraigh go
minic de bharr droch-aimsire nuair
nach mbíonn siad ábalta fáil amach
go Machaire Rabhartaigh. Bac eile
ar ghluaiseacht an phobail Ghael-
tachta taobh istigh den limistéar ísea
an-tinbhear no an Gaoth idir na Rosa
agus Paróiste Gaoth Dobhair.
Is féidir dul idir a' dá áit i mbad nó
i ngluaiseacht ar ndóigh, ach níl aon
tseirbhís rialta báid agus is turas
fada go leor soir isteach go Croilí
agus siar amach arís go Dobhar
áit a thionntaíonn tú bealach an
Bhun Bhig nó a théid tú ar aghaidh
ó thuaidh go Gort a' Choirce.

Is fada daoine a rá go mba
cheart droichead a chur trasna an
Gaoth ach níor tharla rud ar bith
go foill. Tá an droichead san aer
arís anois agus síleann go leor
daoine ar an dá thaobh den uisce go
bhfuil sé thar am stad den chaint agus
dul ar aghaidh leis an obair.

An bhfuil sé indéanta ar chostas
reasúnta? Labhair mé le innealthoir
a scruidiúigh an tinbhear ar na mallaibh
agus thug sé a bharrúil go raibh, gan
aon amhras. Droichead crochta a
mhol sé agus é ceangailte síos go
daingean ar na carraigreacha ar an
dá thaobh. Droichead do choisithe
a bhí ar an sceits a theaspáin sé
domh ach thioctadh é a leathnú rud
beag sa dóigh go dtogfadh sé gluais-
teair (bealach amháin san am)

Na buntaistí? Tá go mbeadh an
turas ó Rann na Feirste go Gaoth
Dobhair agus Gort a' Choirce
gearrtha síos go mór. Tá daoine as
Rann na Feirste ag obair ar an
Scrabán a bhainfeadh tairbhe as,
daltaí lar-bhunscoile, daoine ag
dul ar cuairt ar a muintir, scolairí
Gaeilge agus turasoírí sa tSamhradh.
Bheadh an dá pháirt seo den limistéar
ceangailte agus an Ghaeilge agus an
Ghaeltacht níos laidre na ariamh.

Cibé ar bith, tá an droichead seo
ina cheist bheo arís.

Ó LAODAIGH

Tróscan, Cairpéid, Crua-earraí, Earraí
grosaera, agus peint.

An Clochán Liath

Guthan 56.

Do'n Aos Óg . . .

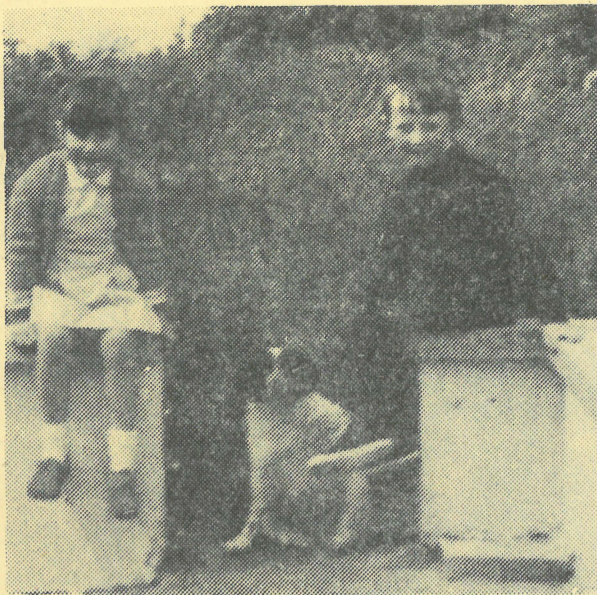
Dia dhíbh, a pháistí,

Tá mé iontach buíoch do na páistí uilig a scríobh chugam agus a chuir scéaltaí agus aistí agus píosaí nuachta chugam agus caithfidh mé a rá go bhfuil siad uilig iontach maith.

Comhghairdeachas le Caitlín Ní Dhomhnaill as Leac Chonaill, Ard an Ratha, agus Seán Mac Giolla Chomhail, An BunBeag a bhain 50p an duine.

Slán go fóill, ó bhur gcara . . .

Andaí.

Máire agus Pádraig Uí Fearraigh páistí Roise agus Séamus Ó Fearraigh as Cúl a' Chnoic, Anagaire. Tá siad ar scoil Anagaire agus tá an madadh mar pheata acu.

Beartaí Ó Braonáin agus a dheirfiur bheag Beidín as Dobhar. Tá siad ar scoil Phádraig agus tá'n bheirt acu i mbanna ceoil na scoile sin.

SCEALTA GRINN

Bhí mise agus mo chara Mícheál ag siúl na scoile maidin amháin. Thit Michael agus ghearr sé a ghluin Nuair a chuaigh muid isteach na scoile níor inis sé don mhúinteoir cad a tharla. D' inis mise dí é. Tá teanga i mbéal Mhichíl é féin a deir an múinteoir. Tá a deir Mícheál ach ní maith liom mo chos a ghlanadh leis.

Sean Ó Gallchóir.

Scoil Doirí Beaga

(aois 12).

Chuaigh beirt fhear a raibh braon breá sa ghrágan acu isteach go teach faire oíche amháin. Bhí fear acu gaolmáir don fhear a bhí marbh. Chuaigh seisean suas go ndearfadh sé urnaí ag an chonair. Chaith an fear eile é féin síos ag taobh an phiano. Nuair a bhí an fhaire deanta acu agus iad amuigh, dúirt an fear a bhí ar a ghluine ag an phiano leis an fhear eile, ní raibh mórán aithne agam ar do fhear muintearach ach nach aige a bhí an cáb breá cáir.

Dónall Ó Gallchóir,

Cois Cláidi,

Bunbeag.

Lá amháin chuir an máistir ceist ar Sheán, "Dá mbeadh 30p i bpóca amháin agat agus 6p sa cheann eile cá mhéid a bheadh agat." Dúirt Seán "bríste duine eile."

Aodh Mac Fhionnaile,

Loch an Iúir,

Anagaire.

Pádraigín Ní Dhoráin as Loch Caol. Tá sí ar scoil Dhobhair agus tá sí i mBuion Cheoil na bpáistí.

Gaoth Dobhair

Bhí na daoine iontach bocht i nGaoth Dobhair fadó agus ní rabh mórán airgead acu. Bhí cuid mhór acu ag déanamh poitín. Bhí na sean daoine go mór ina néadan mar gach áit a bhítheair ag déanamh poitín bhí an t-aos óg go léir ag tarraingt air fá choinne braon a fháil.

Tá oileán amuigh os coinne Bun'n Chlaoighe ar a dtugtar Inis Meán agus fadó bhí fear ina chónaí i dteach beag cionn tui é fhéin agus a bhean. Bhí an fear seo i gcónaí ag déanamh poitín. Lá amháin go tobann tháinig na gardaí isteach sa teach agus é i lár an tighe ag déanamh poitín agus dúirt fear acu leis, "caitimid me summons a thabhairt, agus caithfidh tú theacht go teach a dlí." "O maise," arsa seisean, "na sparáil e."

Nuair a tháinig lá an dlí agus tháinig sé go dtí an teach dúirt sé leis fhéin go rabh an teach iontach mór. Níor mhiste leis cad a bhí fear an dlí a rá ach ag moladh leis an tighe.

Shíl fear an dlí nach rabh mórán céille aige agus dúirt sé leis go ligeadh sé ar shiúl é gan cáin ar bith dá ngealladh sé gan poitín a dhéanamh níos mó.

Níor stad sé, agus thosaigh a bhean ag cuideadh leis, agus ní thiocadh leis na gardaí dadaí a dhéanamh mar shíl siad na rabh oiread céille aige le duine eile.

Bhí fear eile ina chónaí píosa ó theach s' againne fadó agus ba bhreá leis a bheith ag déanamh poitín. Mar sin bhí an-ghruam ag na sean daoine air agus d' inis duine éigin do na gardaí air. Lá amháin tháinig sé na gardaí ag tarraingt air. Chuir sé bun na mbarraile futla, chaith do na broga, chuir sé baraille an orna ar a dhroim agus leag air soir tríd na turtoigí agus na gardaí na dhiaidh. Bhí sé chomh gasta le giorria agus níor stad sé go rabh sé thoir ag loch bheag ag taobh Chnoc Fola. Chaith sé an baraille isteach sa loch agus chuir sin deireadh lena chuid poitín. Thug na gardaí suas ar an bhealach, bhí sé róghasta acu.

Máire Claire Nic Giolla Bhríde,

Aois 12

Scoil Dhoirebeaga.

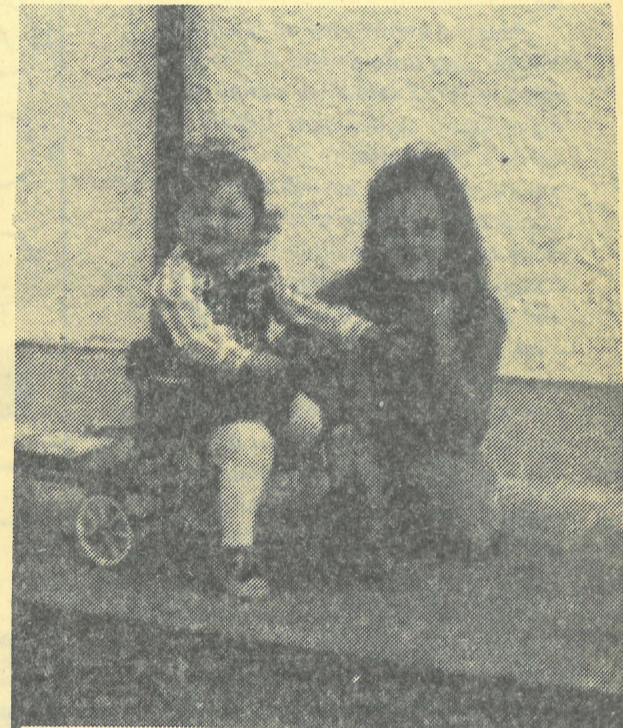
Nuair a bhí Seán Mac Stiofáin ar stailc ocrais i bpriosún. Bhí mo mháthair ag déanamh cearc reidh fá choinne an dinnéar. Tháinig mo dheartháir Mícheál (4 bliana) isteach. Cad é sin atá tú a chuir isteach sa chearc? a dúirt sé le mo Mhamaí. "Sin stuffin, arsa Mamaí. Dhearc Mícheál ar Mhamaí agus arsa seisean "Bhfuil dada ag sin le déanamh le Seán Mac Stiofáin."

Bhí Máire Ní Bhriain i ndiaidh maistreadh a bhualadh. Tháinig gasúr beag de chuid na comharsaí isteach. Sheas sé ag na taobh ag amharc uirthi ag baint an ime den chuinneóg. Nuair a bhí Máire reidh, rinne sí ceapaire agus thug sí don ghasúr é. Ní tharna an gasúr a dhath ach chrom sé a cheann agus thosaigh sé a chaoineadh. Caidé tá cearr leat arsa Máire, Ó tá arsa an gasúr nuair a thugam mo mháthair ceapaire damh sa bhaile cuireann sí im ar an da thaobh. "Níl moill sin a leigheas", arsa Máire agus chuir sí im ar an taobh eile. Bhfuil tú sásta anois? arsa Máire, O tá arsa an gasúr nach mór an trua nach bhfuil taobh eile air.

Aine Ní Chuinnigeain,

An Droim Riabhach

Chill Charthaigh.

Anna agus Treasa Ní Dhomhnaill, páistí Eibhlín agus Dónal Ó Domhnaill as Luineach.

Tá Anna ar scoil an Luinigh agus is í a dhíolann an "Gaeltacht" ar an scoil.

Roisemáire, Eibhlín, Siomon Eoin, Caoimhín, Clann Dhomhnaill agus Roisín Ní Ghiolla Easbaic, Srath na Corca.

Tráthnóna amháin-nuair nach raibh mórán le déanamh agam d'fhiafraigh me do mo mháthair an dtiocfadh liom dul go dtí na pictiúirí. Dúirt sí go dtiocfadh.

D'ímigh mé liom mé fein agus mo rothair go dtí na Cealla Beaga. Thosaigh an pictiúir ag anocht a chlog agus bhí sé le críochniú ag an aon déag ó chlog. Bhí sé ag baint le Taibhsí. Pictiúir an mhaith a bhí ann ach chuir se eagla ormsa mar bhí ormsa rothaíocht fiche míle. Nuair a tháinig mé amach bhí sé an dorcha. Bhí mé ar crith leis an eagla mar shíl mé go bhfeicfinn me taibhse. Bhi solas maith ar mo rothar ach ní leor sin. Nuair a bhi me ag teacht ag an Barrchoiliú, chonaic mé rud mór bán ar rith fríd na crainn Scar sé an t-ainm asam. Ní raibh a fhios agam caidé le déanamh agus bhí mo chroí ag teacht amach ar mo bhéal. D'amharc mé thart agus bhí sé ag teacht mo dhiaidh.

Ní thíocfadh liom féiceál ce'n áit a bhí mé ag gabháil agus rith an rothar isteach sa chlaí. Bhí an taibhse ag teacht agus bhí mise gortaithe. D'fhág mé an rothar ansin agus d'ímigh mé liom ag rith trasna na bhpairceanna. Is cuma ce'n bealach a rachadh mé leanadh an "Taibhse" mé.

Nuair a shroich mé an teach bhí lúchair orm in dóigh mar shíl mé go raibh mé breá sabhailte ansin. Bhí mo mháthair ag déanamh iontas caidé a bhí contráilte liom. Ansin chuala me torman amuigh ag an Bealach Mór, lig mé beic asam agus dúirt me "Sin é, cuidigh liom." "Stop an amadaigh agus inis dom cad a tharla", a dúirt mo mháthair liom.

D'inis mé an sceal dí agus bhí mé ag caoineadh. Chuaigh si amach go dtí an gata agus dúirt sí gur eadach no rud éigin a chonaic me. Tomall ina dhiaidh sin thainig m'athair isteach agus d'iafraigh sé dúinn ar bhfaca muid an capall mór bán ag gabháil. Thosaigh mo mháthair ag gaire agus dúirt sí liomsa gur sin an rud a chonaic mé. Chreid mé go bea.

Chuaigh mé amach agus chonaic mé an "Taibhse" ag teacht. Oh. Nach é an beathach a ba mhaith liom a mharbh agus nach mise an tamadán mór. Caidé a dúirt mé.

Caitlín Ní Dhomhnaill
Leac-Chonnall,
Ard-an-Ratha,
Co. Dún na nGall.

MO MHADADH

Chuaigh mé ar laethe saoire go Cluan Eois cupla lá anuraidh. Bhí coileán beag deas sa chomhar-sanacht agus bhí meas mór againn air. Nuair a chonaic mo athair seo cheannaigh sé an coileán dúinn.

Ba orainn a bhí an lúthchair agus thug muid aire mhaith do. Mhuscail me fein cupla maidin agus ce bhí ina lui ag mo thaobh ach an madadh. Ba ghnathach liom é a chur i bhfolach faoin eadach ar eagla go bhfeicfeadh mo mháthair é sa leaba. Ach fuair sí amach agus cuireadh deireadh le sin.

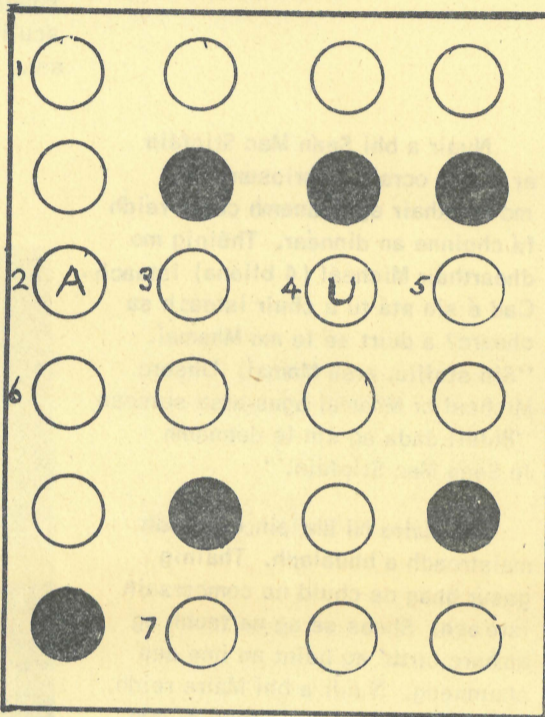
Madadh criona a bhí ann. D'fhoghlaim muid a lán cleasa dó. Bhí meas mór ag gach duine sa teach air. Ach ní mhaireann rud ar bith ach tamall. Mharaigh carr é. Bhí muid uilig buartha.

Seán Mac Giolla Chomhail
Scoil Chonaill
BunBeag.

BUACHAILLÍ LOCH AN IÚIR

Crosfhocal

ANONN

1. Chan te.
2. SUGA - Tús chun deiridh
6. Tá seo ar do lámh.
7. Casúr mór.

ANUAS

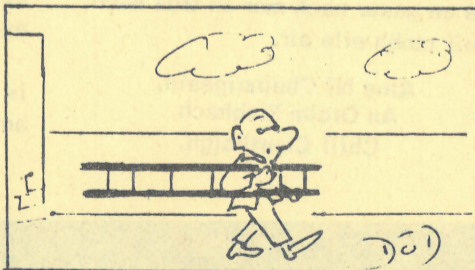
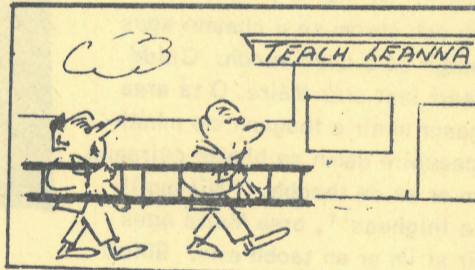
1. Bíonn pictiúr ann.
3. ---- agus Gandál
4. Seasca Bomaite.
5. R.S. tús chun deiridh.

BRAINSÍ SPEISIALTA?

Chuaigh bean isteach sa Mhion-Mhargadh lá amháin agus cheannaigh sí pota Marmaláid. Nuair a bhain sí an baile amach chonaic sí go raibh an marmaláid lán striocanna beaga.

D'ímigh sí ar ais chuig an siopa a dhéanamh gearán leis an siopadóir. "Tá an suibh seo lán brainsí beaga" a dúirt sí.

"Orú! nach bhfeice ann tú an rud a deir sé ar an lipéid" a dúirt sé. "Brainsí achan áit!"

DÁ B'É MADADH ACHERDH IOMAT SCAGILFINN TU

San alt seo a bheidh sa pháipear againn ó am go chéile déanfaidh muid cur síos ar nithe suimiúla, sa dóigh go mbeidh tuigbheáil níos fearr againn ar an tsaol thart orainn. Logos an focal Gréigise ar eolas no Léann.

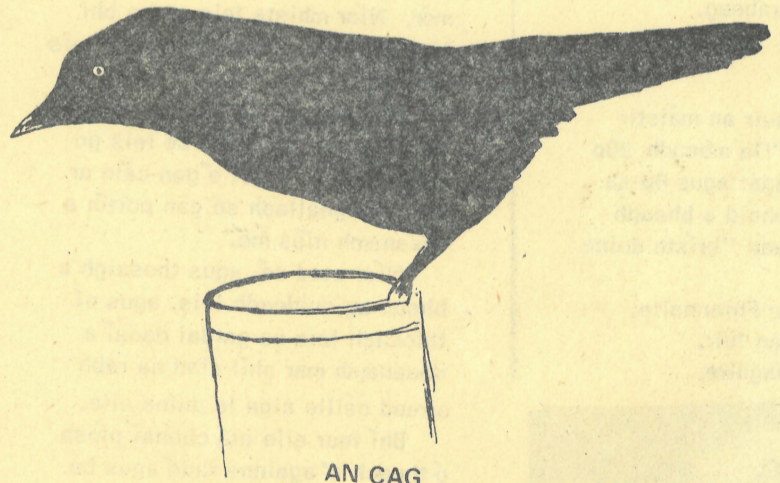
LAETHE NA SEACHTAINE

Bíonn baint ag cuid mhór de na hainmneacha a bhíonn ar laethe na seachtaine le nithe sa chóras greine. D'ainmnigh na réalteolaithe na Pláineáid as na deithe is na Bandéithe. Síleadh go raibh ceann de na plainéid i réim ar lá áirithe den tseachtain. Ainmníodh laethe na seachtaine as na pláineáid agus bhí na plainéid ainmnithe as na déithe is na Bandéithe. Tá an córas seo le feiceáil go soiléir sa Fhraincis Lundi, Mardi, Mercredi, Jeudi, Vendredi agus Samedi. Cé nach ndearna mé aon taighde is dóigh go dtig linn glac leis gur tháinig an dí in achan ainm o'n fhocal Laidine Dies (Lá) Is fiú a mheabhru' nach dtagann sé ón fhocal Deus (Dia) cé go raibh an litriú Dia againn roimhe seo san áit a bhfuil De'anois sa Ghaeilge. Le sampla amháin a glacadh ma amharo. ann muid ar Lundi tuigeann muid láithreach go bhfuil an Ghealach i gceist Monday nó De Luain ón Laidin Luna.

Ní chloíann an Ghaeilge le na déithe. Ciallaíonn an focal Domh-nach Tiarna agus seanfhocal Aoine a chiallaíonn troscadh. Sa Ghaeilge mar sin tá Dé Luain, De Maírt, Dé Sathairn ón Laidin, Dé Domhnaigh, Lá an Tiarna. Dé Céadaoine, La na chéad Aoine, Dé Diardaoin; Lá idir dhá Aoine agus Dé h-Aoine.

M.Ó.M.

Éin na hÉireann

AN CAG

Corvus Monedula

Jackdaw

Tá t'eacht ar an Cag ar fud na hEorapa. Dubh ar fad a bhíonn sé taobh amuigh den mhúineál áit a mbíonn sé liath. Togann an Cag a nead i bhfoirgneamh de gnáth. San earrach is mó a thugann daoine fad air, go hairithe nuair a phlu ch-ann sé a simleár. Ocht lá déag a bhíonn i gceist sa ghor de ghnáth. Bheireann an chearc a gcuid do na scolamain i dtús aimsire ach cuid-ionn an coileach lei tar eis tamaill. Mar gadaí is mó atá cáil ar an Cag. Is iomaí rud luachmhar a fuarthas i nead an bhligéaird seo. Ta an t'éan maith freisin ag déanamh aithris ar ghuth an duine. Éan

cairdiúil atá ann agus an gearr-ach a togtar ar shiúl ón nead más i measc daoine a chothaítear é ní bheidh eagla ar bith air roimh dhaoine. Feictear go minic é ar dhroim caorach nó beathaigh ag tabhairt cuid den ollann leis lena nead a líneáil.

Tháinig meádu mór orthu ó thús an chéid seo agus creidtear go g-athrithe sna modhanna talamhafoch-ta is cúis le seo. Níl ainm Gaeilge ag na seandaoine orthu agus glactar leis an ainm Cag anois. Aithris atá san fhocal ar scairt an éin.

M.Ó.M.

Ag Dearcadh Siar

le Pádraig Mac Gairbheith

Ba mhór an tsuim a chuir an sean-dream ins an scealaíocht agus ba mhínic iad ag seanachas fa rudai eagsamhalta a tharla le na linn. Bhí se creidthe gan dabht acu, gur tharla a leitheidí, agus ar ndoigh ce muidinne le na mbreaghu? Bhí sceal amháin ag baint le Loch an Iúir ar chuala mé tracht acu air go minic. Ceathrar fear as an ait a d' imigh go Meiricea ar bord loinge. Ins an am sin ar ndoigh ní rabh acu ach longanna seoil idir an tír seo agus Meiricea, agus bheadh siad air an fharráige comh fada le sé seachtainí corr uair, ag brath ar an aimsear.

Tharla se go dteachaidh an long seo ar thine ar a bealach anonn, agus cailleadh mórán da rabh ar bord, agus ina measc, ceathrar Loch an Iúir. Ní rabh fhios seo ag bunadh an bhaile san am, ach bhí siad ag éirí mi-shuaimhneach nach rabh scéala ar bith ag teacht uatha.

Bhí fear dar b'ainm Mac Pháidín ina chónaí sna Mannracháí i Loch an Iúir, agus ba cara mor é do an cheathrar a d' imigh. Oíche amháin agus gan san teach ach é fhéin, bhí sé na luí ar cholba na leabtha san chistin, agus gan tuirse na codhladh air, ach é ag meabhrú ar a chairde a d' imigh. Ar bhinn an toighe bhí doras seomra nach rabh in úsáid, agus a bhí druite le aol agus clocha. Agus é na luí ansin, tháinig an cheathrar anuas ar an doras seo agus sheasaigh agus cúl a gcuid cos leis an tine. Bhí siad ag stanú ar Mhac Pháidín agus bhí trup an uisce ina mbroga.

Tháinig ceathraidh ar Mhac Pháidín bhocht, agus ní rabh uchtach aige labhairt leo. Sheasaigh siad tamall ansin ach focal nior labhair aon duine acu san am sin. Sa deireadh thionntaí siad

ar a sail, agus chuaigh siad amach an bealach a dtainig siad, ach nuair a bhí an fear deireannach ag dul amach thionntaí sé thart agus ar seisean, "Mhac Pháidín is dona d' uchtach."

Deirtear da mbeadh uchtach ag Mac Pháidín labhairt, gur rud eigin-teacht a bhí ag cur buartha orthu.

Bhí dearthair de fhear de na fir a baitheadh nar chreid go rabh siad baite, agus chuala sé go rabh fear as Baile na Finne ar an long, agus gur sabh sabhlaíodh é. Theann sé air maidin amháin agus thug a aghaidh suas in n-aithghiorra ar Bhaile na Finne. Nuair a bhí sé ag dul suas an gleann fríd Mhín Doire Thoiric, tchí sé an cheathrar acu ag dul amach barr an ghleanna giota beag suas uath, agus deor as ach an ribe daobhta. Ni thearn se ach pilleadh na bhaile.

Bhí scéal eile a bhí seort cosamhail le sin ach gur bás nádúra a fuair na mairbh sa chás seo. Dálta an scéil eile fear a bhí istigh leis fhéin, agus gan chuireadh gan choiste nior mhothuigh sé go rabh triúr da rabh marbh a rabh aithne aige orthu na sheasamh ós a choinne. Bhí níos mó uchtaigh aige seo, ná mar bhí ag Mac Pháidín, agus chuir sé ceist orthu cá rabh siad ó fuair siad bás. Thug duine acu freagra air agus dúirt, go rabh siad mórán de'n am ins na sean-áiteacha ina mbiodh siad ar an tsaol seo, agus fhad agus nach rabh siad ansin go rabh siad in Ailt Bhun a Thuile. Ní rabh fhios ag mo dhuine cá rabh an Ailt sin, ach nuair a chur sé ceist, hinns-eadh dó gur bhé sin Ailt Cháladh (Mc Cauley) atá sa log-caothran, in aice Loch an Chaothrainn. Fíor, bréag ná scéalta sin bhí siad sa tseanachas agus is fiú a gcuimhniú.

Is ioma sceal greannmhar a bhí le cloinsteán fosta. Bhí sé ráidthe fosta go dteachaidh fear ar faoisitín i dteach na stáisiún fad ó shoin, agus nuair a fuair sé Aimear gur chuir se a lámh i bpoca an tsagart agus go dtug sé leis dhá unsa tobac. Dúirt sé leis an tsagart gur ghoid sé dha unsa tobac ó fhear. "Bhal" arsa an sagart "caithfidh tú an tobac a thabhairt arais dó." "Bheirfidh mé duitse é," arsa an fear. Ni ghlacaidh mise é arsa an sagart, "caithfidh tú a thairgint dó fhéin." "Thairg mé dó é" arsa an fear ach ní ghlacfadh sé é. "Bhal tairg arais dó é," arsa an sagart. "Glac thusa é" arsa an fear. "Cha ghlacam-sa é" arsa an sagart. "Bhal thairg mé dó é dhá uair" arsa an fear "ach ní ghlacfadh sé é." "Bhal, más mar sin atá" arsa an sagart "coinnigh fhéin é." Nior chuala mé caidé dúirt an sagart, nuair a chuaigh sé a chuartú a chuid tobac.

Ansin bhí fear eile a chuir ina fhaoisidín, gur ghoid sé rópa, "Bhal," arsa an sagart, níl dochar ansin ach an rópa a thabhairt arais." "Sé," arsa an fear, ach bhí bó air a chinn eile de'n rópa." "Tchim" arsa an sagart, "caithfidh tú an bhó a fhágail arais nó muna ndéan tú sin beidh sí a do thógáil ar a cuid adharca i nlfreann." "Ní bheidh leoga a shagairt" ar seisean, nó maoilin a bhí innti.

I naimsear an chogaidh mhóir dheireannach, nuair a bhí ach an rud gann, chuaigh fear as Loch an Iúir síos go hAnagaire, a cheannacht cloch fhaobhair. Nuair a chuaigh sé isteach chuig fear an tsiopa, chuir sé ceist air an rabh clocha faobhair ar bith aige. "Níl," arsa fear an tsiopa, "Nach bhfuil fhios agat go bhfuil cogadh ann."

"Tá fhios agam," arsa fear Loch an Iúir ach ní rabh fhios agam gur le clocha faobhair a bhí siad ag troid."

Bhí an fear ceanna i láthair nuair a bhí fear as Croichlí ag diol feirm talamh a bhí sínte le na chuid san. Ba le bean dar b' hainm Meadhba ar léithe an talamh. Mhol an "dioltóir" an feirm go dtí nar fhág sé fuill molta air. "Ansin" ar seisean, "an te a cheannochas an feirm seo, beidh comharsa aige comh maith agus ní stopaidh Sean casan nó uisce, nó rud ar bith eile ar dhuine ar bith." "Seo anois a Phadaí" arsa Sean "diol cuid talamh Mheabha agus fag mo chuid-sa."

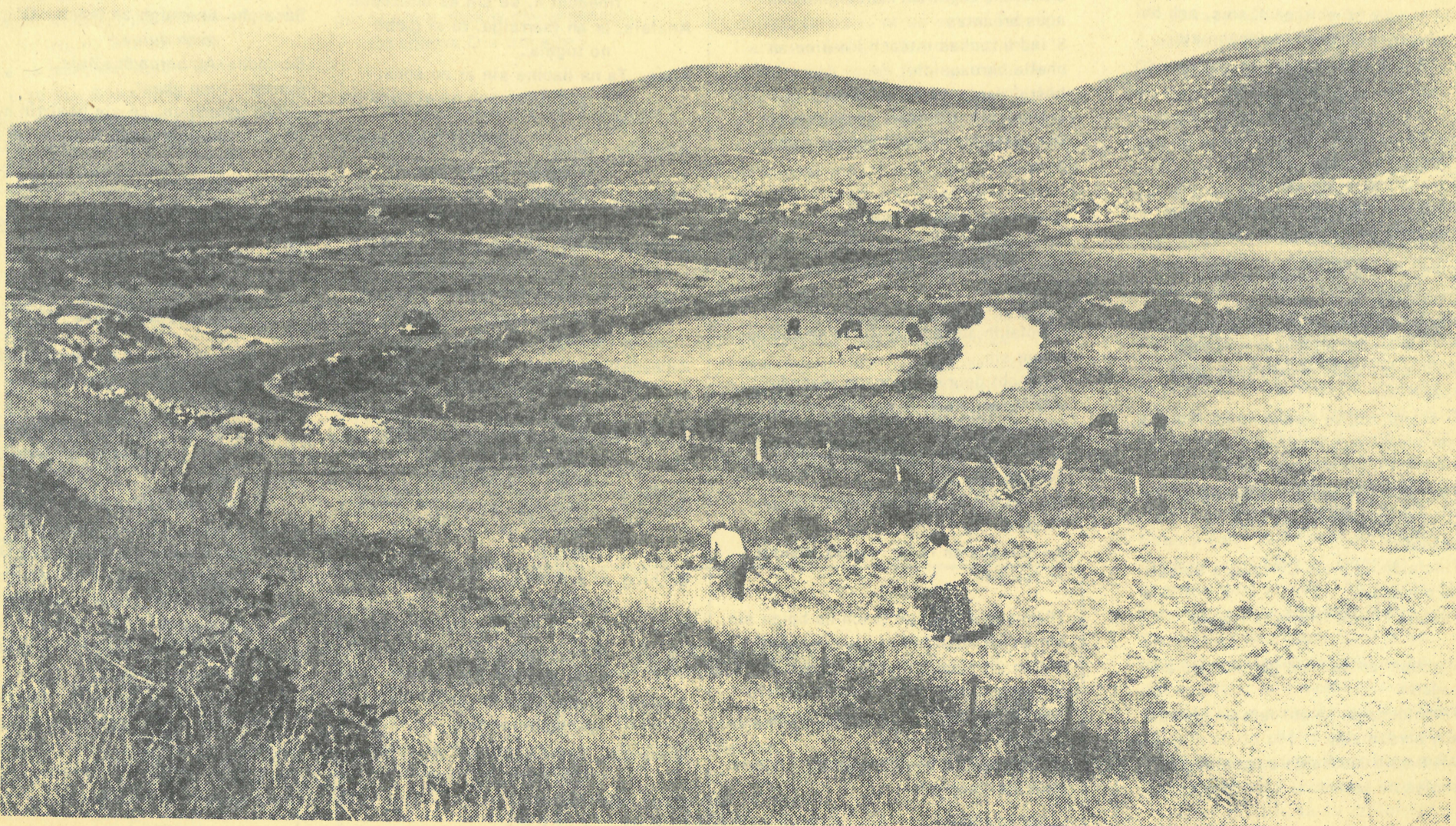
Ansin bhí beirt san cheanntar a bhí i gcomhnaí, iontach garach, agus a rabh lámh mhaith acu ar chionn a chuir ar an phaidrín ag faireacha. Bhí siad oíche amháin ag radh paidrín i dteach faire, agus paidrín cúig ndeichniúr déag a bhí a radh. Bhí mórán taos óg ag an fhaire agus bhí siad ag éirigh tuirseach ar a nglúine. Ach leis an rud a dhéanamh nios measa thoisigh an bheirt ar liodán mar seo;-- Deirfeadh fear amháin;-- "Mhaighdean na fíor-thruaighe fuascail do-sean agus dúinne" Bhearfadh an fear eile freagra air;-- "Suaimhneas siorrai do-sean agus dúinne."

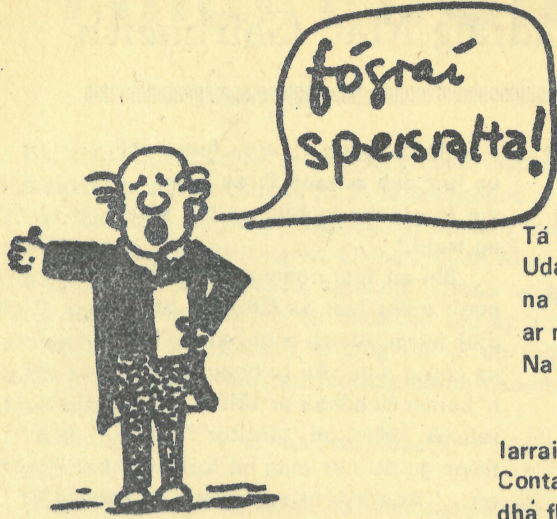
Choinnigh siad seo suas ar feadh tamall fada go dtí go rabh ach an nduine dubh thuirseach. Sa deireadh tháinig siad go dtí "Tháinig Aingeal an Tiarna le teachtaireacht chuig Mhuire." "Bhal" arsa fear da rabh i láthair, "Ma tháinig fhéin tá an tam sin aige."

Chuir sin deireadh leis an phaidrín an oíche sin agus cuireann sin deireadh leis an alt seo.

Lá Samhraidh sna Rossa.

Grianghraf le Donncha Mac Néillís, Gaoth Dobhair.

Tá cead pleanála a lorg agam ar Udaras Phleanála Chondae Dhún na nGall chun sealaí a thógáil ar mo chuid talamh ag an Glib, Na Dúnaibh.

Mícheál Mac Fhionnghaile.

Iarrimid cead pleanála ar Chomhairle Contae Dhún na nGall le haghaidh dhá fhógra ag ár gclólan i Mí Doire Dhamh, Gaoth Dobhair. Cló Na Kosann

ag teastáil

AG TEASTÁIL; Sealla Saoire i gCloich Cheannfhaola ó 7ú go dtí 21ú Iúil. Iarr Bocsa 142

AG TEASTAIL: Bád rámha a bhfuil baill maith air. Gach eolas agus luach chuig:

Bocsa 121.

AG TEASTÁIL: Sean leabhair Gaeilge, go hairid, rudaí a bhaineas le Thír Chonaill. Cuir gach eolas agus luach ag Bocsa 104.

Luach maith ar na rudaí cearta.

Mac Léinn ag iarraidh obair don Samhradh ó 16ú Meitheamh go dtí Iar mí Lúnasa. Iarr Bocsa 141

AG TEASTAIL: GO GASTA: Inneal i gcomhair stroighín a mheascadh. Caithfidh se bheith reasúnta agus ag gabhail go maith.

Scríobh chuig Bocsa 106. ag rá cé'n áit a dtig é a fheiceál agus an luach.

LE DÍOL: Stampaí an domhain. A lán stampaí le díol de chóir a bheith gach tír. Iarr Bocsa 107.

COIMHEAD GAELTACHT gach coicís agus b'fhéidir go bhfeiceá an rud a bheadh ag fóirstin duit nó cuir fógra ins an cholún seo.

LE DIOL: Simca. (1963) fosta cuid mhór páirteannaí do ghluaisteán eagsúla. Gach eolas ó Bocsa 102.

TRÍ MORRIS 1100 le díol iontach saor. Fosta páirteannaí fá choinne gach cineál gluaisteán.

Guthán: An Bun Beag 82.

go pearsanta

CEANNAIGH "Gaeltacht" gach coicís an páipéar a leigheann muintir na Gaeltachta.

Choinnigh muid an spás seo fá choinne do fhógra-sa (2½p an focal)

Na Críocha Déanacha

Ba mhór an chreiduint do Chaitlín Nic Ghiolla Choil as Mí a Chládaigh gur choinnigh sí cuimhne ar an dán seo, a d'fholuim sí ina h-óige, thart fán bhlaín 1880. Bhí Caitlín dall ó bhí sí seacht bliana d'aois, ach bhí éirim aigne thar an gcoiteann aici.

C. Nic Ghiolla Bhríde.

Tiocfaidh se, Mac na Féile Iosa Críost ar na céasaí Beidh na slóite leis ar achan taobh de Labharfaidh sé de ghlór na céille.

Sibhse lucht na mbeannacht, a choinnigh mo naomh-aithne; a gheill domh bhí mé nocht; a chuir orm eadach A thug bia agus deoch, teas agus téamh dom Glacaigi sibhse forann do na Flaithis, mar a mbeidh sibh.

Fóill Fóill, tá an cas le reiteach D'ól tu an fion; tá an t-íoc le deanamh Tiocfaidh na h-ainn Chríost, a bhfeall sa n-éigeart Pontuis Pilot, Céifís is Herod

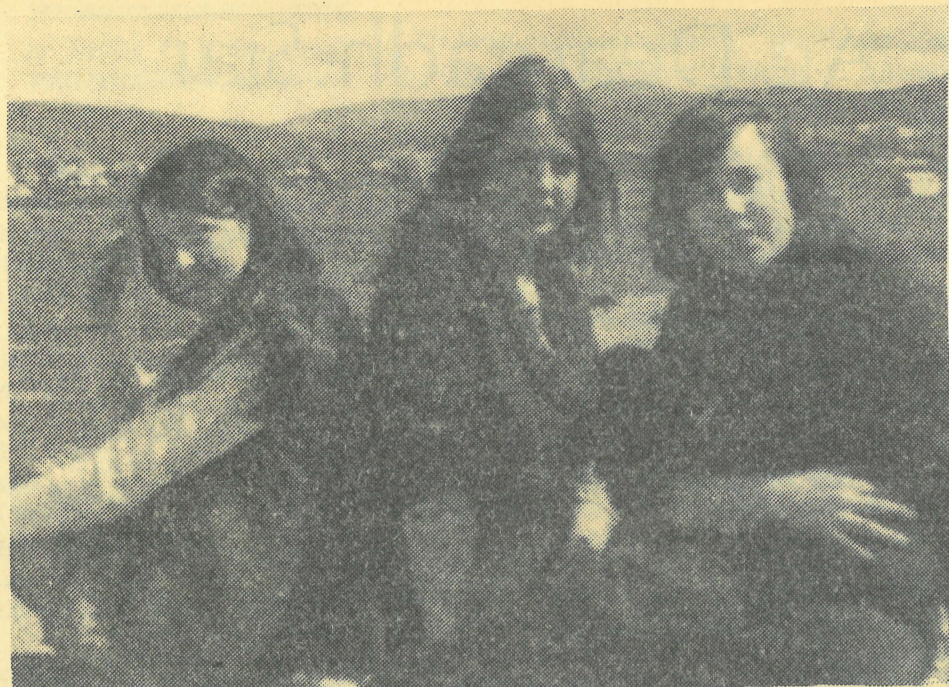
Más agat an uair sin gur acu atá an eagcóir Tionntochaidh sé cúl leis an chneasach bhréan sin, Agus soilleseochaidh a aghaidh mar sholas na greine.

Imigí sibhse lucht na mallacht le chéile GO riocht na ndeamhan, áit a bhfuil lasracha géara Subhtrom, toghtrom marcaigheacha agus bréantais S'iad a rachas isteach i n-aice an bhalla bhreagaidh Lostaí daora daofa; Ar a theacht arais daofa, níl neart ag aoinne air, Mar dhíol siad Críost Naofa, gan éifeacht.

An maith 's an t-olc i n-ucht a chéile Ar a mhéid an t-olc cá dtig a laghdú Dá laighead an mhaith níl neart ag aoinne air.

Tiocfaidh an lá go fóill, is measa na bréag sin, Lá bocht deorach brónach léanmhar; Tig achan neach le na chunntas a dheanamh Cnuic agus gleanntain ag gabhail i bhfothras a chéile An meid atá beo agus pósta i n-aonfhlaith AG screadaigh is ag caoi fá mhairbh an lae sin.

Teannaigí oraibh go teach na bpian sin, Sin an áit nach bhfuil bia nó eadach Sin an áit nach bhfuil grásta Dé ann Sin an áit nach bhfuil páirt le chéile Sin an áit a bhfuil géarradh 's an céasadh Mar chonairt a bheadh gabhail i ngorta agus i n-éagcruth.

Claire Ní Mhaoluaigh, Eibhlín Ní Rabhartaigh agus Eibhlín Ní Ghiolla Bhríde as Doire Beaga agus tá siad ag freastal ar Ard-Scoil Mhuire.

DEORA DÉ

Beirt eile marbh in uafás Bhéal Feirste; Seoirse on tSeanchóill, Brian ó Bhothar na bhFál; Do chaoin máthair Sheoirse; chuir a mallacht ar Ghaela Do chaoin máthair Bhriain a's do dhamhnaigh an Gall.

Ach cé scaoil na stócaigh? Cé loit bláth bán a nóige? Cé d'fhág máithreacha bochta ag mairgnigh faoi bhronn? Cé eile - ach ainspioraid ar dhoigh leo gur Dia iad Gur daobhta tá dlite cead beatha - cead báis; Lucht cothaithe fuatha 'tochrais ceirtíní comachta Gan briathar, gan beart, ach an t-aindlí i réim Iad ag sior-thracht ar 'reachta', ar 'chearta daonfhlaithis'; A lucht leanúna mealta ag mannair gan chéill

Ó a mhuintir mē chuige, na bac le lucht faladh; Lucht faladh ó dheas nó lucht faladh ó thuaidh Dean neamh-iontas de'n díoltas, déan grá Dé ar chomharsain; Ná fág éiric na fola ag sliocht sleachta bhur gclann.

Nuala Pháidí Sheáin.

Saibhreas Gaeilge

Alt. Scéal a chur in; alt a chéile. Gach cuid de ina áit féin. Altúim do Dhia. Bheirim buiochas dó. Amhlanta. duine amhlánta. Bíonn sé ciotach nó anásta. Ampla. Thóg an t-airgead as an bhoich-tineacht é, sé sin as an ampla. Anafais. ar an fharrage, tá sí garbh nó tógtha. Anás. Tá na daoine sin ar an anás. Níl teacht isteach nó airgead acu. Angadh. Ghearr sé a chos a's rinne sí angadh nó sileadh. Anglach. Tá anglach i mo lámha leis an fhuacht. Aoidheachtach. Duine bocht a bhios ar lorg loistín oíche. Araicís. Chuaigh mé inaraicís Mháire a bhí ag teacht as an bhaile mhór. Arbhach. Rinneadh arbhach ar na bradáin. Beireadh ar chuid mhór. Asair-chosain. Rinneadh asair-chosain den choirce. Mhill an t-eallach é le na gcosa. Ascallán. mionadh. An méid a bhéarfadh duine leis faoi na ascall. Bachlóg. ar a theanga. Tá sé bliotach ina chuid cainnte. Bachrán. luibh a fhasann sa chaorán. Óltar sú bacráin san Earrach chun an fhuil a ghlanadh. Baganta. Sean-duine baganta. Tá sé go beo briomúar. Báiteach. Cuma bháiteach ar an ghealach, cuma fearthanna. Bailc. Cith trom.

Ballaíocht. Thug mé ballaíocht dó. sé sin barúil aithne. Ballscóid. ballscóid scadán, páistí beaga anseo agus ansúid. Bang. Shíl mé go raibh snámh ag Seán ach níl bang aige. Níl snámh ar bith aige. Bánaigh. Bhánaigh an teach. D'ímigh gach duine. Barcadh. Ag barcadh alluis. Barróg. Tonn gheal. Batail. chochain, sé sin beairtín mór. Beadaí. bheith deacair a shásamh i mbia.

An tOileánach a scríobh.

ANAGAIRE

Abhar bróin a b'ea bás Aodh Ó Searcaigh as Bun na mBeann Anagaire. Bhi sé féin agus a bhean céile ina gcónaí i nGaeltacht Ghlasco ó pósadh iad. Tugadh an corp abhaile agus h-adhlacadh é i reilig Anagaire. i ndiaidh Aifreann a h-aon deag Dé Domhnaigh. An tAthair Ó Colum S.P. a leigh an t-Aifreann agus na h-urnaithe ag an uaigh. Bhí slua mór as an dá phobal i láthair. Tá aithne mhaith ar a bhean chéile, Máire (Joe) Uí Dhonaill as Inis Meáin. Gnimid combhrón léi féin agus le beirt a-áir-fiuir Aodh, sin Máire Uí Shearcaigh agus Bean Uí Allison agus le cairde agus gaolta eile Aodh.

Féinrialú don Gaeltacht

le Deasún Fennell

Tá mé ag caint le na daoine sin gur curam leo bás nó beatha na Gaeltachta. 'Siad atá i gceist agam ná na daoine gur tabhachtach leo go mairfeadh na pobail le Gaeilge atá ann fós - agus go dtiocfadh méadú orthu. Daoine a bhíonn ag smaoin-eamh air seo agus ag déanamh iarrachtaí len é a thabhairt i gcríoch - is leosan atá mé ag caint.

Duine de na daoine sin is ea mé féin. Is mionlach an-bheag muid imeasc na gcainteoirí Gaeilge agus imeasc mhuintir na Gaeltachta. B'fhéidir nach bhfuil níos mó na 150 agaim sa tír ar fad. An chuid is mó daoine ní gnach dóibh cúraimí ginearálta den chinéal sin a bheith a mbuaradh. Mairid mar a mhairid agus gan de chúram acu ach a leas féin agus leas a gclainne, mar a thuigeann siad iad.

Ar aon chaoi, ba mhaith liom go n-éireodh linn ar gcúspoir a bhaint amach agus nach dteipfeadh orainn a thuille mar a theip go dtí seo. Ceist agam oraibh, mar sin. An gceapann sibh gur féidir stop a chur leis an gcrapadh atá ar siúl le 200 bliain ar na pobail le Gaeilge - agus atá ar siúl i gcónaí -

GAN SMACHT A BHEITH AG NA POBAIL SIN AR A SAOL FÉIN?

Sé atá i gceist agam na institiúidí polaitiúla da gcuid féin a bheith acu - iad a bheith a rialú féin faoi Chomhairle Reigiúnach Gaeltachta a thógfadh siad féin agus a mbeadh Comhairlí Ceantair ag feidhmiú fuithi.

Tá mé téin cinnte nach stopfar meath na bpobail le Gaeilge da uir-easa sin. Creidim gur seafóid é muid, na diograiseoirí Gaeltachta, a, nó Aire na Gaeltachta nó aoinne eile, bheith ag caint faoi thaoide na staire a chasadh - anois ag an noimead deireannach - mura gcuirtear féinrialú Gaeltachta i bhfeidhm laithreach.

Níl mé ag tracht ar imirce ná ar easpa oibre na ar chúrsaí eacnamaíochta de chinéal ar bith. Tá mé ag caint mar gheall ar an athrú teanga atá ar siúl i nGaeltacht na hÉireann le 200 bliain agus atá ar siúl i gcónaí sna

piosaí beaga Gaeltachta atá fágtha. **ATHRÚ TEANGA**, ní imirce, ní easpa fostaíochta, na chuir deireadh leis an Gaeltacht i bparóistí i ndiaidh pharóistí ar fud Thír Chonaili agus chuile áit eile. Tá fhios agaibh féin é sin.

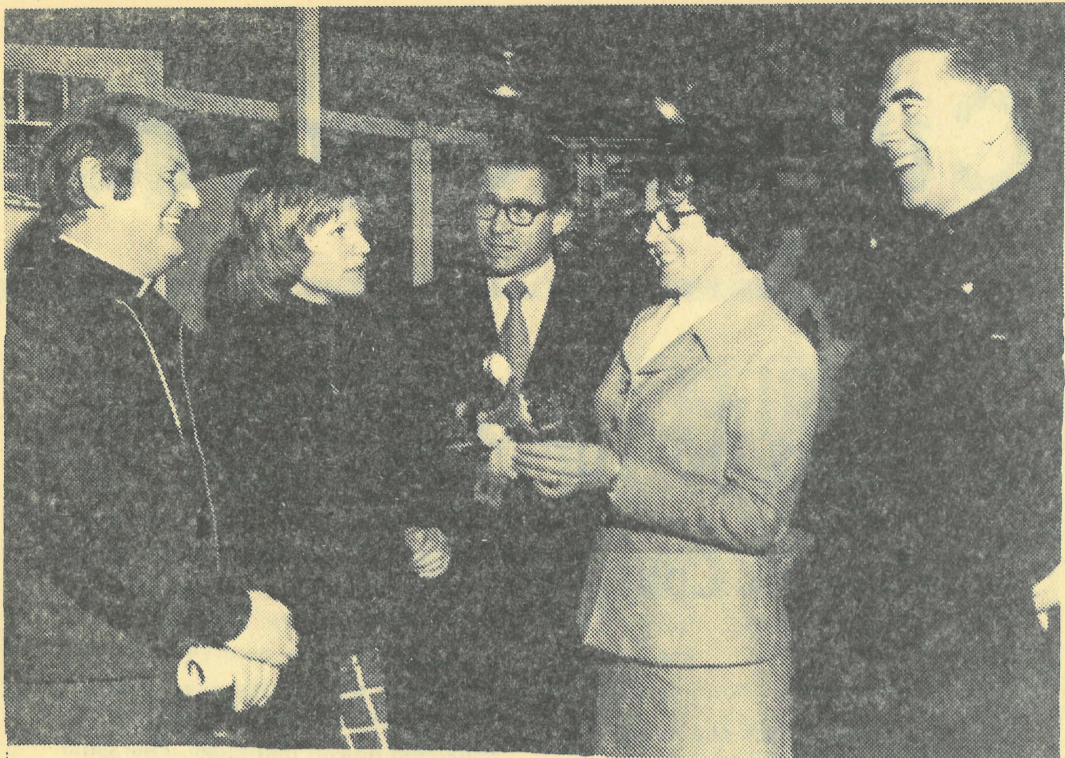
Tá fhios agaibh go bhfuil pobail thart timpeall oraibh a bhí ag labhairt Gaeilge 30 bliain ó shin agus nach bhfuil a labhairt anois. Ní imirce na easpa fostaíochta a mharairigh iad mar phobail Gaeltachta, ach athrú ó Ghaeilge go Bearla. Agus tá an rud ceannann ceanna ar siúl imeasc an 40,000 cainteoirí Gaeilge atá fágtha sa nGaeltacht.

Leanfaidh sé sin - tuige nach leanfaidh? - fhaid is nach ndeanfar an 40,000 duine seo freagrach go polaitiúil as a saol agus a gcúrsaí féin idir scoil agus scoileanna, idir thalmhaíocht, iascaireacht agus thionsclaíocht, idir phinsin, liúntais agus cheadunais phleanála, leabharlanna agus bhóithre agus chéibheanna. Níor mhair mionlach teanga riamh gan smacht a bheith aige ar a shaol féin agus forais pholaitiúla faoine choinne sin.

Is é seo atá i gceist agam; coras féinrialaithe, mar reigiún den stát, a sholáthar don 40,000 duine sin. Nílimid ag caint ar ndóigh ach faoi phobail a bhfuil an Ghaeilge mar ghnaththeanga bheo acu. Táimid dairire. Níl suim againn sna limistéirí sin a dtugann Baile Átha Cliath "Gaeltacht" orthu, ach sna limistéirí a bhfuil an Ghaeilge bheo iontu. Nílimid ag iarraidh ar gcuid duth-racha a chur amu ar neamhni.

De réir m'eolais féin, tá timpeall 17 de "Oileáin Ghaeilge" fágtha i bhfarraige an Bhéarla. Tá Conamara Theas agus Oileáin Arann ann - sin ceantar amháin agus 13,300 duine ann. Tá an ceantar ó Loch an Iúir go Cnoc Fola, Torraig agus an Fál Carrach ann (8-9000 duine). Tugaimis "Cnoc Fola" air. Sin iad anois an dá "Oileán" mhóra Gaeilge.

Sna "hOileáin" bheaga eile - 15 acu, abraimís - tá daonra idir 150 agus 1300 i ngach ceann acu. An chuid is mó acu NÍL MILE DUINE IONTU.

D'oscail Aire na Gaeltachta, Tomás Ó Domhnaill, T.D. an taispeantas "An Gaeltacht Bheo" i Ireland House, Faiche Stiabhna, Baile Átha Cliath.

Sa phictiúr seo, tá Máire Uí Ghallaghoir ag teaspaint ceann de n-earraí a mhonarcan - Cniotail Cnoc Fola - do (ó clé) An tAthair Eoghan Ó Frighil, Gaoth Dobhair, Dún na nGall; Sorcha Nic Aoidh, Coláiste N. Fionan, An Fál Carrach, Dún na nGall; Cathal Mac Gabhann, Bainisteoir Ginearálta, Gaeltarra Éireann; agus an tAthair Mac Duibhir, Gleann Coimcille Dun na nGall.

Feictear go soiléir mar sin an structur a chaitheas a bheith ar an Reigiún Gaeltachta (féach an Learscáil). Dhá CHEANTAR SIMPLI - Conamara Theas agus Cnoc Fola - agus ceithre CHEANTAR CHOMHNASC-THA: An Mhumhain, Conamara Thuaidh Acaill-Iorras agus Dun na nGall (no Tir Chonaili). Cás ar leith é Rath Cairn. Déanaimis "pobail féinriaraitheach" de.

Roinntear gach ceantar i "bpobail" oiriúnacha. Ceithre "phobal" i gCnoc Fola, b'fhéidir. Féach mar atá Conamara Theas roinnte suas agam sa learscáil eile. Maidir le na ceantair chomhnasctha tá siad roinnte suas ina bpobail cheana féin; gach aonad den chomhnascadh is "pobal" e.

I ngach pobal toghtar comhairle phobail. Níl cumhachtaí rialtais aici mar atá ag na comhairlí ceantair, ach bíonn ionadaí aici ar an gcomhairle cheantair. An chuid eile de bhaili an chomhairle cheantair - a mórchuid - toghtar go díreach iad i dtoghchán

ceantair.

An Chomhairle Reigiúnach agus na Comhairlí Ceantair glacann siad cúraimí na Ranna Stáit agus na n-údarás contae orthu féin laistigh den Gaeltacht. Ní gá do mhuintir na Gaeltachta bheith ag deileáil le húdaras ar bith eile ach an Oifig Cheantair agus - más cúrsaí móra atá i gceist - an Oifig Reigiúnach. Bíonn Gaeltarra Éireann ag obair de réir pholasaithe atá leagtha síos go

ginearálta ag an gComhairle Reigiúnach agus go háitiúil ag na Comhairlí Ceantair.

IONADAÍOCHT AR AN gCOMH-AIRLE REIGIÚNACH (Comhairle na Gaeltachta). Tá an ionadaíocht ar an gComhairle seo roinnte go cothrom - leath agus leath - idir Conomara Theas agus Cnoc Fola sa gcéad chás de, agus na ceantair eile in éineacht le Rath Cairn ós a choinne sin.

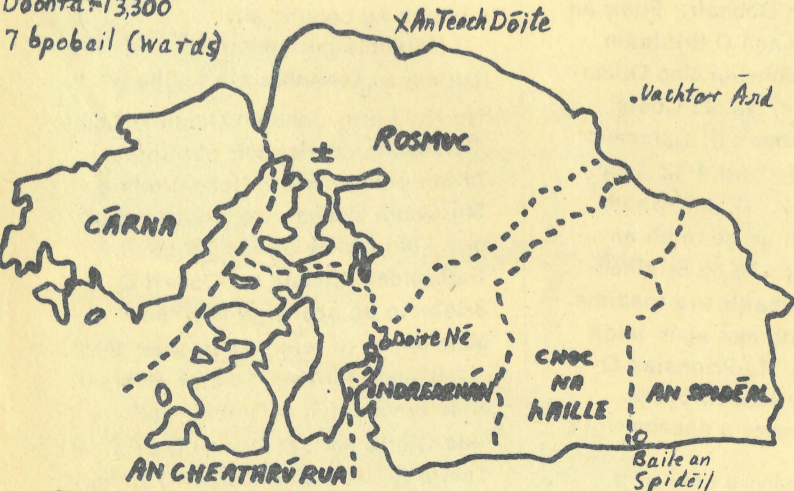
Dá mbeadh a leitheid sin de chóras ag feidhmiú ní bheadh ceist ar bith ann faoi phobalscoil "dhátheangach" a thógáil do Ghall-tacht na Rosann agus do Gaeltacht Gaoth Dobhair le chéile, ná faoi phobalscoil sa bhFál Carrach do Chloch Chionnaola agus do limistéirí Gaeltachta - más ceart a thuigim an scéal. Seafóid ghlan; Ach faraor, is é an paróisteachas mallaithe Gaeltachta is cúis leis.

Bheadh scoileanna Gaelacha da gcuid féin ar fad ag ceantar Gaeltachta Cnoc Fola, agus bheadh scoileanna Béarla da gcuid féin ag na ceantair Bhéarla maguard. Láimhseofaí **SCOLAÍOCHT CHEANTAIR CHNOC FOLA** mar **AONAD SCOLAÍOCHTA AMHÁIN**, is e sin, mar aonad scolaíochta Gaeilge agus Gaeltachta. Tá an ceantar Gaeltachta seo a stróiceadh as a chéile ag státseirbhisigh Bhaile Átha Cliath agus a muintir ag comhoibriú leo tríd easaontas agus easpa féinrialtais.

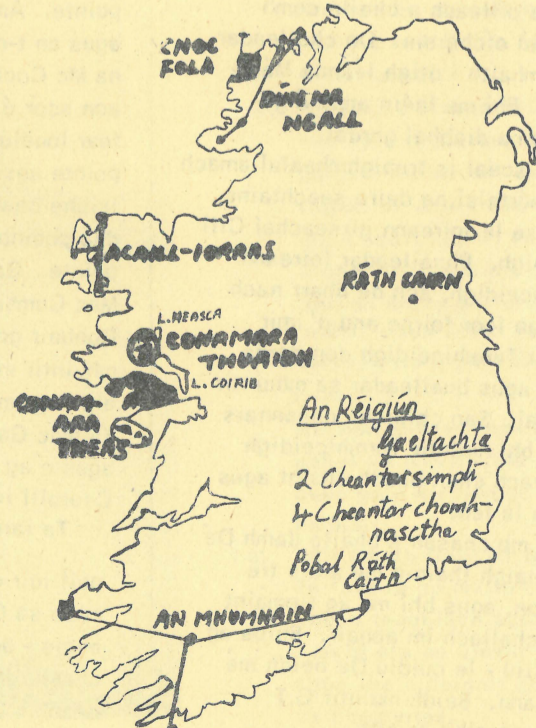
Ar aon chaoi, cén tuairim atá agaibh den phlean sin? Bhfuil aoinne agaibh sásta an chuid de a bhaineann le Tír Chonaili, nó an pleán ina iomláine, a leasú? Bhfuil na hainmneacha atá tugtha agam ar na ceantair sásúil? Mura

CONAMARA THEAS (IARCHONNACHT)

Ceantar den Reigiún Gaeltachta
Daonra 13,300
7 bpobail (wards)

Pobail sibhialta
Paróistí den Decise
Gaeltachta
Oifig riaracháin an
Chomhairle Cheantair
Lároifig an Reigiún
Gaeltachta

Cúrsaí Spóirt

Turas go Túr Mhic Éidigh

Comórtas Peile

Bhi an lá tirim ach cha raibh grian ar bith ann agus bhí an fuacht ag bagairt i rith an ama. Lá maith fá choinne cluiche peile - cluiche amháin - ach sar a raibh an lá caite bhí dhá chluiche imithe ag foireann AnCO agus trí cinn imirte ag foireann G.T. agus foireann girseachaí Cill Carthaigh araon agus murar bhain siad craobh peile ar bith, cinnte do bhaineadar uilig mo chraobhsa as ucht a n-iarrachtaí ar an phairc, agus cha raibh de thacaíocht acu ach iad féin, Críostaí Ó Broin tiománaí an Mhinibus ó Cill Carthaigh, agus mé féin.

Siad foireann AnCO a ba thúisce ar an pháirc thart fán a h-aonéag ar maidin. Cha raibh an form iontach maith - turas fada anuas ó Thír Chonaill an oíche roimhe, béile mór i Sligeach ar an chasan, agus oíche phléisiúrtha ina dhiaidh sin ag caidrimh le mhuintir Turmhiceidigh. Mar sin féin sciob siad leo an cluiche. Rinne muintir G.T. amhlaidh san chéad cluiche a d'imrigh-eadar san, iad uilig ag imirt go maith. Ach bhí an lá fada. Cha dtáinig na foirne go léir agus athruigheadh na cluichí thart chun comórtas níos cothroime a dhéanamh de. Bhi an t-ádh le mhuintir Turmhiceidigh, fuair siad díreach ar aghaidh go dtí an cluiche leath-cheannais, amach go maith sa tráthnóna.

Am dinneára, chuaigh mé féin ag spaisteoireacht thart fríd an Pharóiste, siar an chasan i dtús báire go dtí an áit ina raibh mhuintir G.T. ag cur futha - ar imeall na farraige, mar a dúirt Eoiní Beag; sé Loch Measca a bhí i gceist agus b' é an rud amháin é agus an farraige bhí sé chomh mór sin. Tharla gur shiúl mé isteach i sean reilig. Níor chuir mé ach gnáth suim ann go dtí go fhoghlaimíos go raibh reilig eile ann thart ar theach an phobail a raibh thart fa'n aois chéanna aige. Bhi cuid mhór de na h-uaigneanna sa reilig thiar ar bhruach na locha gan leac ar bith orthu. Tá an chosúlacht orthu gur cuireadh daoine aimsear an Ghorta, nó i ndiaidh an Ghorta nuair nach raibh i nduine muinteartha leobhta fágtha chun leacht a thogail. Bhí sé suimiúil fosta 'Dever' agus 'Boyle' a fheiceál, a chuireadh - Dia le na n-anam - tá thart fá céad bliain ó shin. Surálta ba de bhunadh Thír Chonaill iad.

San reilig eile thart ar theach a Phobail ní raibh an oiread céadna uaigneanna gan leacanna. Ní fheadar a raibh taobh bhocht ar an Pharóiste? nó caidé ba chúis leis.

Fad agus a bhíos a mheabhrú ar an mhuintir d' imigh romhainn bhuaill mé isteach ar fhotrach an sean team-paill Phrotastúnaigh fosta. Ní fhéadfainn teach an Phobail a

thabhairt air. Seipéal pearsanta a bhí ann de reir dealraimh, Pearsanta don chead Baron Plunkett, Easbog Béal Átha na Róba. Mheas mé féin go raibh suim faoi leith ann do mhuintir iar-thuaisceart Thír Chonaill agus dáiríre tá ábhar alt eile ann. Bhí teas latharnach sa seipéal díreach ar an dóigh chéana agus a bhí i dteampaill Dún Luithe. Bhí an sean sorn fós le feiceál, déanta i mBéal Feirsde. Bhféidir go scríobhfaí scéala na dteampaill úd amach anseo. B' éigin damh féin pilleadh ar an pheil agus is fearde innsint fá dtaobh de.

Bhí se amach sa tráthnóna sar a thosaigh siad ar na cluichi leath cheannais. Buaileadh AnCO. Bhain muintir G.T. a chluiche-sa agus bhí cluiche maith bríomhar ann. Shuí siad isteach sa Mhinibus ansin agus is ansin amháin a d'imir mé mo pháirtsa - cheannaigh mé tae agus ceapairí fa choinne an dá fhoireann. Ach níorbh leor an tae. Bhi an fuacht ar mhuintir G.T. faoin am seo agus ní raibh imirte ag mhuintir Turmhiceidigh ach an cluiche amháin. Bhíodar san úr, agus ag imirt iontach maith an lá céanna. Bhí mé féin taréis a mhothú gurbh é an dóigh a bhfearr le'n iad a bhuaileadh na cúl nó beirt a fháil gasta, agus d'innis mé an scéal seo d'fhuireann seo againne ach bhi siad tuirseach agus mar bualadh iad fhéin níor bualadh gan troid iad. Fiú is go raibh siad ag smaoin-eadh ar chomórtas peile na Gaeltachta latharna mhárach (agus bhuaidh siad an cluiche seo) D'imir siad peil ar dóigh, Mícheál Mhíccí Joe Bán, Néillí, Eoiní Beag, Mícheál Ó Duibhir, Connie Charlie Willie, - ní imir a nduine acu níos fear ná an duine eile.

Ba through ar fad gurab éigin díobhta pilleadh a bhaile comh gasta an oíche sin. Do challeadar oíche mhaith i dtigh léanna Máire Lukes. Bhí mé fhéin ann nó go dtáinig na diabhal gardaí.

An scéal is truaighmhealaí amach as comórtais na deire seachtaine, bhain sé le foireann girseachaí Cill Carthaigh. Bhuaileadar foireann Turmhiceidigh, ach de bharr nach raibh go leor foirne ann d'imir muintir Turmhiceidigh don darna h-uair agus buaileadar sa mhuintir Chorcaí. San chluiche cheannais ansin bhí muintir Turmhiceidigh cíochrach chun buadh chaint agus bhí an lá leo.

Ar mo chasan a bhaile damh Dé Domhnaigh thainig me arais tré Pontoon, agus bhí mé ag tiomaint go sochallach im aonair. Bhíos ag smaointiú - le cuidiú Dé beidh mé aríst ann. Beidh muintir G.T. aríst ann cibé ar bith.

Tuairisc

Pheigi Rose

Réamhrá beag an chéad uair. Tá daoine ann nach leor dóibh alt a léamh agus a mheas. Is suim leo pearsantachtaí. Is breá leo fáil amach cé a scríobh rud. Scríobhaimse sleachta do "An tUlach". Chuala mé go raibh daoine airithe ag rá gurb é Seamus O Colla a scríobhas altanna Pheigí Rose. Níl baint ná páirt aige leo. Níl gaol fola na cleamhnais (go bhfios domh) idir Peigí Rose agus Seamus O Colla. Ní mise Seamus O Colla agus gabhaim mo leithscéal o'chroí leis má chuir daoine mo chuid ramhaillise ina leith. Is cuma sa tsíoc cé mise.

Níl sé deacair cuntas a thabhairt ar an chluiche seo idir Gaoth Dobhair agus Sean Mac Cumhaill (Bealach Feich-Srath an Urláir) a scríobh i Machaire Gathlain ar an Domhnach deireannach de mhí an Aibreáin. Bhí lá breá tirim ann, gaoth nach raibh laidir ag seideadh isteach on fharraige, bearradh fuar i gceart san aer. Shioc sé oíche Shathairn. D'imir Gaoth Dobhair leis an gaoth sa chead leath. Fuair Seamus Phaddy Rosie (Mac Gairbheith) pointe taobh

istigh de bhomaite, Pádraig Ó Brisleain cúl indiaidh ceithre bhomaite, Peadar Ó Brisleain dhá phointe indiaidh a cheile sula bhfuair foireann Bhealach Feich scór indiaidh deich mbomaite - scoith pointe o dhropchic Ui Laifeartaigh. Fuair Neilly Jimmy John (Niall Ó Gallchoir) dhá phointe eile, Peadar Ó Brisleain cúl, Prionsias Ó Cearúill pointe, Neilly cúl agus Pádraig Ó Brisleain pointe. Leath-am - Gaoth Dobhair 3-7 Sean Mac Cumhaill 0-1. Neilly pointe, Peadar pointe. Ansin idir an naoú bomaite agus an t-ochtú bomaite déag fuair na Mc Cools ceithre phointe gan aon scór ó Gaoth Dobhair. Fuair an fear ionaid Uinseann Ó Brisleain pointe ansin. Caoimhin Mac Doinnleibhe ceann eile. Na Mc Cools dhá phointe, Peadar cúl, Caoimhin pointe. Gaoth Dobhair 4-12 Sean Mac Cumhaill 1-7. D'imir Gaoth Dobhair go maith cé go raibh an mhuintir eile lag. Tá na Brisleanaigh ag imirt go maith sna tosaithe. Tá Mac Gairbheith mór agus laidir agus é ag bisiú. Tá Prionsias Ó Cearúill ina pheileadoir bhreá.

Tá iarracht mhór a dhéanamh le peil idir chluabann a chur ar a cosa sa Chontae. Tá dhá shraith ann anois - aon chlub déag sa chéad ceann, dhá chéann déag sa dara ceann. Triúr déag a bhíos ar gach foireann. Bíonn aon chluiche déag

sa Chontae gach Domhnach. Bíonn na torthaí ar Raidió na Gaeltachta agus ar pháipéair an Luain. Tá reiteoirí oifigiúla ainmnithe. Tiontaíonn siad suas. Ní bhíonn na cluichí i bhfad ro-mhall ag tosú. Thosaigh an cluiche seo roimh cheathru mbomaite mall. Bhí scata reasúnta aige, cé go bhfuil barúil agam gur i nGaoth Dobhair amháin a bheadh a leithéid. Níl gach rud sásúil go fóill. Bhí foireann Bhealach Feich an-lag. Ní raibh Mac Meanman na Mac Ficheallaigh acu. Chuala mé go raibh tachran thrí bliana déag ag imirt do na Dúnaibh ar an Chlochán Liath agus gan ag an chluiche ach cúpla duine. Ach tá biseach tagtha ar chúrsaí. Is iad na clubanna cnamhroma CLCG. Is é príomhfhuintad bua i gcaobh Uladh ná na hÉireann ná go spreagann sé peil sna clubanna.

Ba chluiche glan é. Ní bheifeá ag dúil lena mhalairt o' tharla é bheith comh haontaobhach sin. Ba chluiche pleisiúrtha é, cluiche sultmhar. Ach bhí cúpla ócaid ann a dheimhnic an bharúil seo agam go bhfuil daoine ann nach bhfuil a dhíobháil orthu ach an seans le troid. Ní théimse chuig cluichí le troid a fheiceáil. Is síocháiní mé. Is fuath liom an dornmheon. Rud amaideach é. Rud cladhraeach é. Ach tá traidisiún leitheadach i gCumann Luthchleas Gael gur fearúil an rud é. Droch-thraidisiún é sin.

Labhairm ar dhroch-thraidisiún eile - is e sin a bheith ag imirt daoine thar an aois. Is daoine mí-ionraic a aineolacha nach dtuigeann cuspoirí na heagraíochta iad na daoine seo a imríonn stocaigh thar an aois. Is é an trua mhuire gur minic gur daoine iad a bhfuil údarás agus tionchur acu ar an oige. Measann siad gurb é an bua an t-aon rud tábhachtach, gur tabhachtaí e na macántacht. Tuigeann cuid againn nach bhfuil sin fíor.

Bhí reiteoir maith i Machaire Gathlain - Rianach as an Tearmann. Bhí se dian. Tá rialacha imeartha an chumainn an-sholúbtha. Tabharfainn féin ar gach reiteoir cúrsa agus scrúdaí a dhéanamh agus teastas a ghnóthú. Bímís amaitearach ach éifeachtach. Fiú mar atá rudaí faoi láthair creidim féin gur beag reiteoir a théann amach le cuidiú le foireann amháin ná foireann eile. Rud amaideach agus rud samhnasach é bheith ag scairtigh leis an reiteoir. Agus am amú. Rud náireach do-mhaith é bheith ag iarraidh é a bhualadh nó a bheith ag bagairt air.

Melaimis peileadoir mór. Is iontach an tsairbhís atá tugtha ag Neilly Jimmy John do Gaoth Dobhair. Dífseacht. Peileadoir ealaíonta cliste glan spórtúil dícheallach é. Bhí Gaoth Dobhair ag baint le scór mór. Bhi Neilly ag iompar na liathróide. Chuala mé Dónall Ó Brisleáin ag scairtigh leis 'Buail é. Muirfidh tú tú féin. Tá dóchas agam.

B' sheo foireann Gaoth Dobhair; Alan Boyd; Sean Ó Duibhir Pádraig Mac Giolla Bhríde; Dónall Ó Brisleáin Timlín Ó Cearnaigh Cathal Ó Donaill; Mícheál Ó Gallchoir; Seamus Mac Gairbheith; Caoimhin Mac Doinnleibhe Prionsias Ó Cearúill; Niall Ó Gallchoir; Peadar Ó Brisleáin; Pádraig Ó Brisleáin-